

Model U-turn – en introduktion

Indhold

Unge og rusmidler	3
U-turns tilbud – et kontinuum af indsatser	4
U-turn-modellen i korte træk	5
Samarbejde er vigtigt.....	8
Mål	9
Dokumentation og formidling.....	11
Implementering af Model U-turn.....	12
Hvis du vil vide mere.....	15

Udgivet af Center for Unge og Misbrug, U-turn, Socialforvaltningen i Københavns Kommune, 2015.

Materialet er samlet og redigeret af Dan Orbe.

Medforfattere: Johanne Møller, Unna Madsen, Lotte Lyng Larsen og Dirch Bacher, Center for Unge og Misbrug.

Grafisk tilrettelæggelse: D-Grafisk, David Lund Nielsen

Fotos: Kim Adrian, U-turn

Hæftet indgår i en serie af hæfter, der beskriver U-turns tilbud, metoder og tilgange. Hæftet kan downloades via www.uturn.kk.dk.

© U-turn. Der kan frit citeres fra hæftet med angivelse af kilde.

Hæfterne kan rekvireres ved henvendelse til Center for Unge og Misbrug, U-turn, Studiestræde 47, København K.

Mail: uturn@sof.kk.dk

Unge og rusmidler

OM HÆFTET

Denne introduktion er skrevet i forbindelse med Socialstyrelsens *Projekt Misbrugsbehandling til unge under 18 år, 2011-2014*, hvor U-turn-modellen blev systematisk afprøvet i hhv. Horsens og Helsingør Kommune. Hæftet introducerer kort modellen og dens implementering. Bagest i hæftet henvises til mere grundige indføringer i modellen.

U-TURN

U-turn er et tilbud i Københavns Kommune til unge under 25 år, der har problematisk forbrug af alkohol, hash eller andre stoffer. Det er også et tilbud til familie, netværk og professionelle omkring de unge. U-turn blev etableret i 2004 og er en del af Center for Unge og Misbrug. Foruden U-turn består Center for Unge og Misbrug af Viden- & kompetencecenter – unge og rusmidler og De Drikker Derhjemme. Viden- & kompetencecenter – unge og rusmidler har til opgave at dokumentere, evaluere, projektudvikle samt afholde kurser og uddannelse inden for området unge og rusmidler. De Drikker Derhjemme er Københavns Kommunes tilbud til børn og unge op til 20 år, hvis forældre har alkoholproblemer. Se også www.uturn.kk.dk, www.ungrus.dk og www.dedrikkerderhjemme.dk.

Flere og flere unge søger i disse år hjælp til at komme ud af et problematisk forbrug af rusmidler, men føler sig ikke hjemme i de traditionelle behandlingstilbud til voksne. Mange forældre og professionelle, der arbejder med unge efterspørger også i stigende grad hjælp til at forstå og håndtere de unges rusmiddelproblemer.

Der er behov for særlige tilbud, hvor de unge føler sig mødt og forstået, både i form af lettilgængelige, anonyme rådgivninger og tilbud om mere intensive, længerevarende behandlingsforløb.

Samtidig er det vigtigt, at sikre en tidlig indsats. Jo hurtigere vi hjælper, jo mindre indgribende behandling behøver den unge. Tidlig hjælp øger også chancen for succes og er billigere for samfundet.

U-turn har mere end 10 års erfaring med at udvikle rådgivnings- og behandlingstilbud, der er specielt målret-

tet unge. Tilbud de unge kan identificere sig med – og derfor profitere af. Vi ved, at unges selvforståelse knyttes til deres alder og vi ved, at en effektiv indsats over for rusmiddelproblemer skal tage udgangspunkt i borgerens selvforståelse.

Igennem de seneste 4 år (2011-2014), har U-turn endvidere opnået erfaringer med at overføre modellen til andre kommuner med de tilpasninger til lokale vilkår og virkeligheder, som er nødvendige for at sikre, at tilbuddet bliver en effektiv medspiller i kommunens samlede ungeindsats.

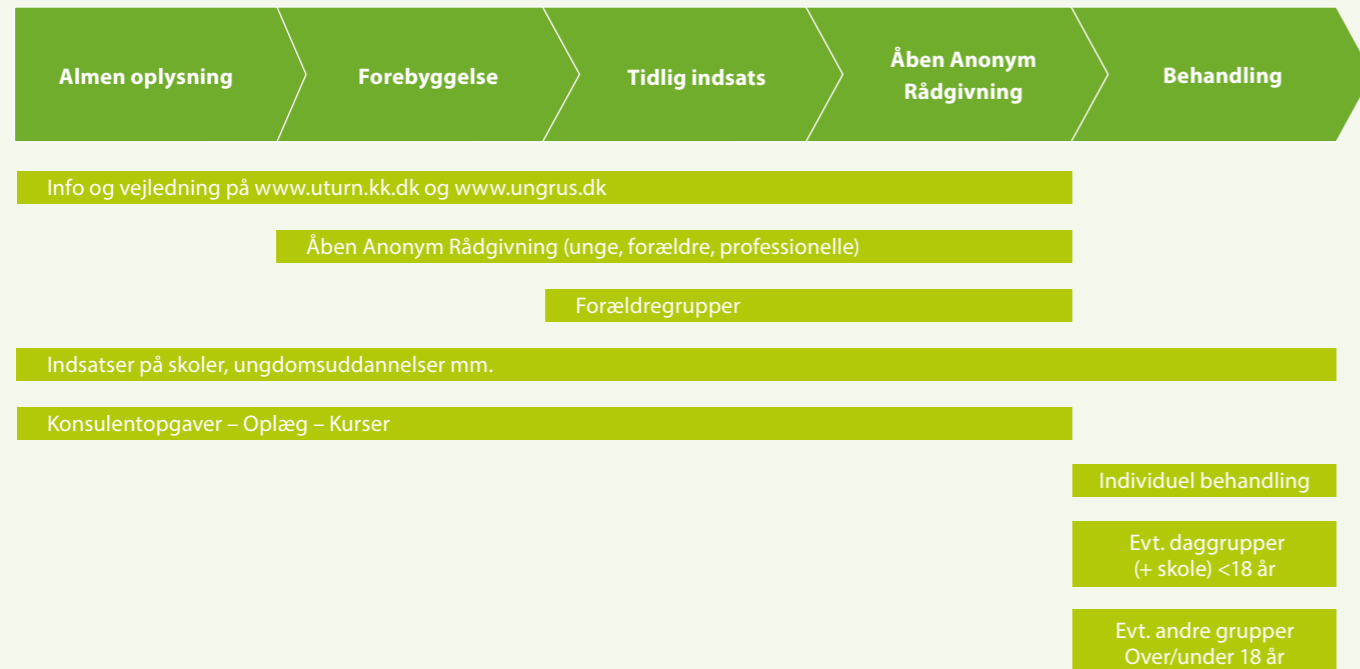
Dette hæfte giver en kort introduktion til Model U-turn, indsatserne, resultaterne og sammenhængene. Og der gives en kort beskrivelse af den nødvendige proces for at implementere rådgivnings- og behandlingsmodellen i en kommune.

U-turns tilbud – et kontinuum af indsatser

U-turns indsatser er karakteriseret ved at være fleksible og dække hele spektret fra forebyggende og tidlige indsatser til mere intensive behandlingsindsatser. Dette kan illustreres som et kontinuum af 5 sammenhængende og

delvist overlappende indsatsområder, der går fra at være rettet mod de mange, (f.eks. almen oplysning og generel forebyggelse) til at være rettet mod de få, der har behov for en mere intensiv og kompleks behandlingsindsats.

FEM SAMMENHÆNGENDE INDSATSOMRÅDER

U-turn-modellen i korte træk

U-turn er et tilbud til unge, der har et problematisk forbrug af alkohol, hash eller andre stoffer. Det er samtidig et tilbud til familie, netværk og professionelle omkring de unge. I København dækker tilbuddet unge op til 25 år, men det kan også implementeres som et særligt tilbud til de under 18-årige.

U-turn kombinerer rådgivning og tidlig indsats med behandling. Der er fokus på hurtig handling og på at opnå resultater med mindst mulig indgriben i de unges liv. Det er derfor centralt i modellen at understøtte inklusion og lokale løsninger. De unge hjælpes til at få en meningsfuld hverdag, der hvor de er. Eller der arbejdes med at motivere dem og brobygge til en ny start i skole, uddannelses-tilbud, praktik eller arbejde.

Der arbejdes med et helhedsperspektiv. Man ikke kan løse et rusmiddelproblem isoleret. Man må hjælpe de unge med de problemer, de er fyldt op af og har motivation for at løse.

Grænsen mellem rådgivning og behandling i U-turn er flydende. Korte anonyme rådgivningsforløb er ofte nok til at forebygge, at problemer med rusmidler opstår eller accelererer. De fungerer dermed som "korttidsbehandling", der bevirker, at færre unge bliver indskrevet i længerevarende og mere ressourcekrævende behandlingsforløb.

Men er der behov for længerevarende behandling, sikres en smidig overgang til et relevant behandlingstilbud. Indskrivning kan ske i U-turns egne individuelle eller gruppebaserede behandlingsforløb eller andre relevante tilbud.

Modellen rummer også mulighed for at etablere et kombineret skole- og behandlingstilbud målrettet unge under 18 år. Her kan unge, der er faldet uden for andre skoletilbud, tage 9. eller 10. klasses afgangsprøve.

Der lægges desuden stor vægt på at inddrage de unges familie og netværk samt relevante samarbejdspartnere. Forældre og andre pårørende kan få individuelle samtaler, familiesamtaler eller deltage i gruppeforløb. Forældrene spiller samtidig en central rolle, når unge under 18 år skal indskrives i et behandlingstilbud.

U-turns metoder er primært inspireret af systemiske, anerkendende, narrative og løsningsorienterede tilgange. Men der bliver også hentet inspiration fra andre beslægtede tilgange – f.eks. den motiverende samtale og kognitiv terapi.

Samtalerne kombineres ofte med fysisk udfoldelse og sund kost, der har en positiv effekt på mange unge, når de skal reducere eller stoppe deres rusmiddelbrug. Desuden inddrages kreative aktiviteter – f.eks. foto, små filmoptagelser eller musik – hvor der arbejdes med de unges refleksion, selvforståelse og handlemuligheder.

MODELLENS INDSATSER

Åben Anonym Rådgivning

- ▶ For unge, deres pårørende og professionelle netværk.
- ▶ Åben for personlig, telefonisk og mail- henvendelse. Mulighed for både enkeltstående samtaler og korte rådgivningsforløb.
- ▶ Samtaler kan også foregå uden for samtalerummets rammer. Muligheden for anonymitet gør vejen ind over dørtærsklen lettere for de unge.

Individuel behandling

- ▶ Samtaler og evt. aktiviteter, familie-/netværkssamtaler mm.
- ▶ Der er glidende overgang mellem de anonyme rådgivnings-samtaler og det individuelle behandlingsforløb.

Evt. Daggruppe

- ▶ Kombineret skole- og behandlingstilbud for unge mellem 14 og 18 år.
- ▶ Desuden sport og andre aktiviteter, sund kost og inddragelse af familie/netværk.
- ▶ Mulighed for 9. eller 10. klasse afgangsprøve.

Evt. andre gruppeforløb

- ▶ F. eks. forandringsgrupper, korte "hash-stop-forløb" eller sportsgrupper.

Forældregrupper

- ▶ Gruppeforløb a 5 aftener for forældre/pårørende til unge med problematisk forbrug af rusmidler.
- ▶ Fokus på at give forældre viden, nye perspektiver og nye handlemuligheder, der kan understøtte positive forandringer i familiens relationer og i den unges rusmiddelforbrug.

Rusmiddelfaglig konsulentfunktion

- ▶ Assistance til myndighedssagsbehandlere i konkrete sager, oplæg for forældre, kurser for professionelle, der arbejder med unge samt indsatser på døgninstitutioner, i klubber mm.

Indsatser på skoler og ungdomsuddannelser

- ▶ Fremskudt rådgivning, oplæg og dialog med elever samt sparring og undervisning af lærere, vejledere m.fl..

Evt. andre gruppeforløb

- ▶ F. eks. forandringsgrupper, korte "hash-stop-forløb" eller sportsgrupper.

DE BÆRENDE PRINCIPPER

U-turns erfaringer med at udvikle tilbuddene til de unge og herunder med at tilpasse tilgang og metoder til målgruppen har ført til opstilling af en række bærende principper for modellen.

På tværs af alle tilbud i U-turn gælder:

- ▶ Attraktive tilbud, der vækker nysgerrighed (noget at løbe efter – noget at miste)
- ▶ Imødekomende og hyggelige rammer
- ▶ Frivillighed, åbenhed og synlighed (vi er et tilbud til dig)
- ▶ Helhedsorienteret tilgang og inddragelse af alle relevante parter, når det er muligt (vi gør det ikke alene)
- ▶ Udgangspunkt i den enkelte unges behov
- ▶ Særligt fokus på uddannelse og arbejde
- ▶ Vægt på kreativitet og aktivitet (det skal være livgivende og sjovt)
- ▶ Service og hurtig handling (vi er til for dig – ikke omvendt)

Samarbejde er vigtigt

Som naturlig del af den helhedsorienterede tilgang til de unge og princippet om, at ”vi ikke kan gøre det alene”, lægges der stor vægt på at skabe gode og smidige samspil med relevante aktører i de unges liv. Medarbejderne skal være koordinerende ankerpersoner, som sikrer hurtig handling og sammenhæng mellem de forskellige indsatser, der sættes i gang.

I model U-turn er de centrale samarbejdspartnere oftest forældre/pårørende og myndighedssagsbehandlere.

Derudover samarbejdes med kommunes øvrige kommunale tilbud til målgruppen (kontaktpersoner, pædagoger m.fl.) samt tilbud inden for uddannelsessystemet (lærere, UU-vejledere m.fl.)

Ud over de samarbejder, der etableres i forbindelse med de konkrete forløb med hver enkelt ung, er der fokus på at have løbende kontakt med bl.a. skoler, ungdomsudannelser, klubber og døgninstitutioner (lærere, vejledere, pædagoger, elever, forældre m.fl.). Hjælpen skal så vidt muligt gives lokalt, der hvor den unge er, og kontakten skal dermed understøtte en tidlig og forebyggende indsats.

U-turns medarbejdere kan blandt andet hjælpe professionelle, tæt på den unge, med konkrete værktøjer til opsporing og tidlig indsats. De kan indgå som sparringspartnere og tilbyde workshops/kurser og sikre, at der udveksles viden og erfaringer.

Mål

Der er to helt overordnede mål for de unge, der er indskrevet i U-turns behandlingstilbud. Disse mål skal være nået, før den unge slipper kontakten til U-turn:

- ▶ Den unge skal være ophørt eller væsentligt have reduceret sit forbrug af rusmidler
- ▶ Den unge skal være forankret i uddannelse eller arbejde

U-turns løbende evalueringer viser en klar positiv sammenhæng mellem det at være beskæftiget eller under uddannelse, og det at reducere eller ophøre med et forbrug af stoffer. Desuden er det af stor betydning for de unges trivsel at have en meningsfuld hverdag.

Men også på andre livsområder oplever de unge vigtige forandringer. Det kan for eksempel være forbedrede familierelationer, nye eller genoptagede fritidsinteresser, øget fysisk og psykisk sundhed, kærester mm. (Se evt. www.ungrus.dk)

Disse forandringer er vigtige skridt på vejen, da forandring på ét område ofte spiller positivt ind på andre områder i de unges liv. Det giver derfor stor mening at arbejde helhedsorienteret – med alle aspekter af ungdomslivet. Der er således mange forhold og mange aktører, der kan have betydning for, hvordan det lykkes for den enkelte unge at skabe positive forandringer.

LOVGIVNING

Serviceoven fastlægger de lovgivningsmæssige rammer for tilbuddene:

- ▶ Den anonyme rådgivning etableres i henhold til Servicelovens §§ 10 og 11
- ▶ Behandlingstilbuddene tager afsæt i Servicelovens § 101
- ▶ Tilbud til unge under 18 år iværksættes som en foranstaltning i henhold til Servicelovens § 52, stk. 3 nr. 3 eller § 52, stk. 3, nr. 9 (jf. § 101, stk. 3 om behandlingsgaranti)
- ▶ Forældrekurser etableres i henhold til Servicelovens § 11

Dokumentation og formidling

I modellen lægges stor vægt på løbende dokumentation og formidling. Dokumentation sker ved indsamling af både kvantitative og kvalitative data.

Der foretages systematiske ind- og udskrivningsinterviews samt opfølgende interviews henholdsvis 1 og 6 måneder efter den unges udskrivning i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Målingerne afdækker rusmiddelforbrug, forankring/fastholdelse i skole/uddannelse/arbejde, fysiske og psykiske helbredsindikatorer, netværk og relationer, fritidsinteresser mm. Endvidere registreres en række baggrundsfaktorer.

Sideløbende med dokumentationen af unge i behandlingsforløb foretages også en systematisk registrering af henvendelserne i den Åbne Anonyme Rådgivning samt af alle forældregruppeforløb.

ET PAR HOVEDRESULTATER

Undersøgelser fra U-turn, København viser, at blandt de unge, der fuldførte behandlingen var ca. 79 % forankrede i arbejde/uddannelse ved behandlingens ophør.

De unges reduktion af rusmiddelforbruget er kompleks at opgøre, da de kvantitative opgørelser både vedrører forbrugsdage, mængder, hyppighed og omstændigheder omkring forbruget.

Dette er nærmere beskrevet i bogen ”Fra Labyrinten” (se litteraturoversigt bagest), hvor det fremgår, at målet om at mindst 75 % af de unge, som har gennemført et forløb i U-turn, skal være ophørt med deres rusmiddelforbrug eller have reduceret forbruget væsentligt, er opnået.

Den løbende dokumentation af forældregruppernes effekt (2007-2014) viser desuden, at det er nemmere for de unge at reducere eller stoppe forbruget af rusmidler, når familien inddrages og tager ansvar for at understøtte de positive forandringer. Opfølgningen på forældregrupperne viser bl.a. at 74 % af de unge, hvis forældre har deltaget, har reduceret deres forbrug eller er stoppet helt med at bruge rusmidler. Tre måneder efter afslutningen af forældregrupperne, vurderer 82 % af forældrene desuden, at forholdet i familien er blevet bedre. (Se evt. mere om U-turns resultater på www.ungrus.dk)

Implementering af Model U-turn

Med udgangspunkt i de erfaringer, der blev gjort da Helsingør og Horsens Kommuner opbyggede deres tilbud, har U-turn København udviklet en grundmodel for implementering af U-turn-modellen.

Grundmodellen bygger på projektføreløbet gode erfaringer med en trinvis implementering, startende med den Åbne Anonyme Rådgivning, som basis for de øvrige indsatser. Herefter blev behandlingstilbud og konsulentfunktion etableret.

Implementering vil dog altid skulle ske på baggrund af en dialog og tilpasset de lokale behov og vilkår. I praksis sker det ved en vekselvirkning mellem henholdsvis tæt medarbejder- og ledelsessupervision, kursusdage og sidemandsoplæring i U-turn København samt statusmøder undervejs.

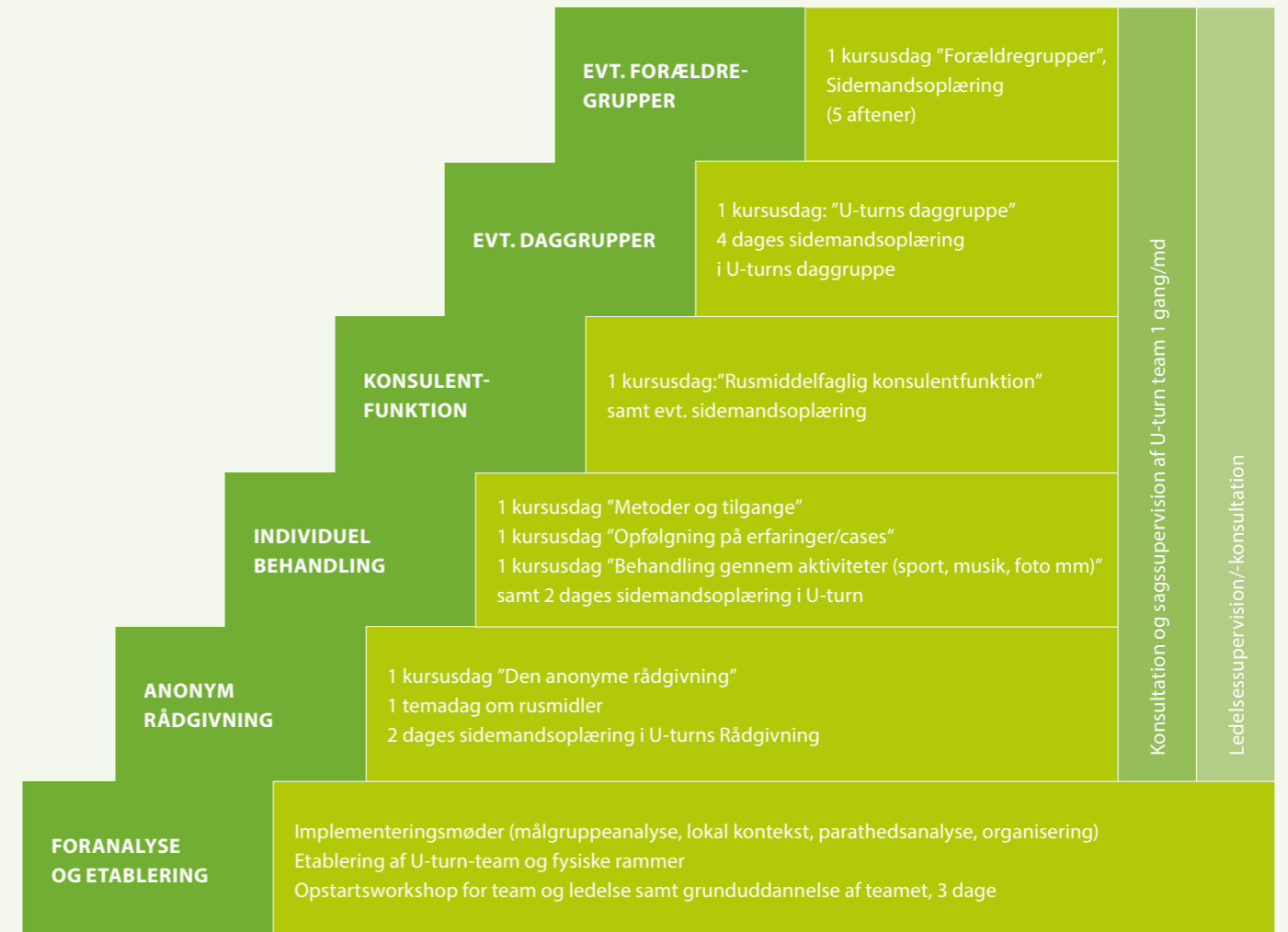
Grundmodellen illustreres i implementeringstrappen på næste side.

RESSOURCER

Det er U-turns erfaring at modellen kræver mindst 2-3 medarbejdere, afhængig af behovet i den enkelte kommune. Disse medarbejdere kan stå for anonym rådgivning, individuel behandling, forældregrupper, udgående indsatser samt konsulentfunktion og undervisning af samarbejdspartnere.

Model U-turn behøver ikke medføre øgede omkostninger. Horsens har implementeret modellen for de under 18-årige ved at omstille sine ressourcer på ungeområdet, og Helsingør har ved at tilføre yderligere to stillinger fået et samlet tilbud for målgruppen 14-25 år.

GRUNDMODEL FOR IMPLEMENTERING AF MODEL U-TURN

Hvis du vil vide mere

Modellens tilbud, tilgang og metoder er beskrevet i en serie af inspirations- og metodehæfter, der også omfatter cases fra U-turns rådgivning, behandling og forældregrupper.

”Åben Anonym Rådgivning til unge med rusmiddelproblemer, Inspirations- og metodehæfte”, Center for Unge og Misbrug, U-turn, Københavns Kommune, 2015. (www.uturn.kk.dk)

”Forældregrupper – inddragelse af forældre, når unge udfordres af rusmidler, Inspirations- og metodehæfte”, Center for Unge og Misbrug, U-turn, Københavns Kommune, 2015. (www.uturn.kk.dk)

”Samtaler med Unge om rusmidler, Fra bekymring til dialog og handling, Inspirations- og metodehæfte til vejledere, mentorer og andre, der arbejder med unge i hverdagen”, Center for Unge og Misbrug, U-turn, Københavns Kommune, 2014. (www.uturn.kk.dk)

”Hashgrupper på ungdomsuddannelser, Inspirations- og metodehæfte”, Center for Unge og Misbrug, U-turn, Københavns Kommune, 2011

En nærmere præsentation af modellen som helhed samt introduktion til implementering findes her:

”Model U-turn – et rådgivnings- og behandlingstilbud for unge”, Center for Unge og Misbrug, U-turn, Københavns Kommune, 2015. (www.uturn.kk.dk)

U-turns socialpolitiske baggrundshistorie, beskrivelse af målgruppen, behandlingen og resultaterne kan læses her:

Orbe, Dan: *”Fra Labyrinten – om unge i behandling i U-turn, Københavns Kommunes tilbud til unge, der har problemer med stoffer”* bd. I og II, U-turn (2010) (www.ungrus.dk)

HENVENDELSESINFORMATION

U-turn tilbyder sparringsmøder for de kommuner, der overvejer en implementering af Model U-turn.

Kontaktpersoner: Centerchef Unna Madsen, Souschef Dan Orbe el. udviklingskoordinator Johanne Møller

Center for Unge og Misbrug, U-turn
Socialforvaltningen, Københavns Kommune
Studiestræde 45 & 47, 1455 København K.
Tlf. 82 56 23 06
Mail: uturn@sof.kk.dk

Model U-turn – en introduktion

Som led i Socialstyrelsens Projekt Misbrugsbehandling til unge under 18 år, fik U-turn København til opgave, at understøtte afprøvningen og implementeringen af ”U-turn-modellen” i to andre danske kommuner – Horsens og Helsingør.

U-turn-modellen kombinerer tidlig indsats, rådgivning og behandling til unge med et problematisk forbrug af rusmidler. Der er fokus på at tilbyde de unge et let tilgængeligt og attraktivt tilbud og samtidig sikre hjælp og sparring til de unges familie og netværk samt til de professionelle omkring de unge. I modellen vægtes det desuden højt at etablere smidige samspil på tværs af de kommunale aktører.

Denne korte introduktion til U-turns opbygning, indsatser og resultater henvender sig til beslutningstagere, ledere og andre, der ønsker at få et indblik i modellen.

U-turn

KØBENHAVNS KOMMUNE